

Educafe

V zajatí mémov.

Andrej Lúčny

Katedra aplikovanej informatiky

Fakulta matematiky, fyziky a informatiky

Univerzita Komenského v Bratislave

andy@microstep-mis.com

www.microstep-mis.com/~andy

Prečo?

- Čo má lekár z toho, že odporúča homeopatiká?
- Prečo sa lekár, ktorý 20 rokov lieči klasicky, rozhodne zrazu pre homeopatiká?
- Prečo by ľudia homeopatiká kupovali, keby nefungovali?

Nesprávne odpovede:

- Čo má lekár z toho, že odporúča homeopatiká?

Má podiel z predaja v lekárni

- Prečo sa lekár, ktorý 20 rokov lieči klasicky, rozhodne zrazu pre homeopatiká?

Zistil, že fungujú lepšie

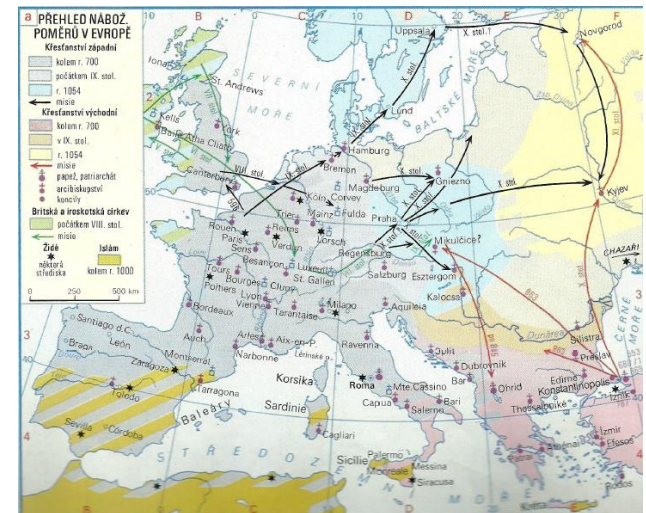
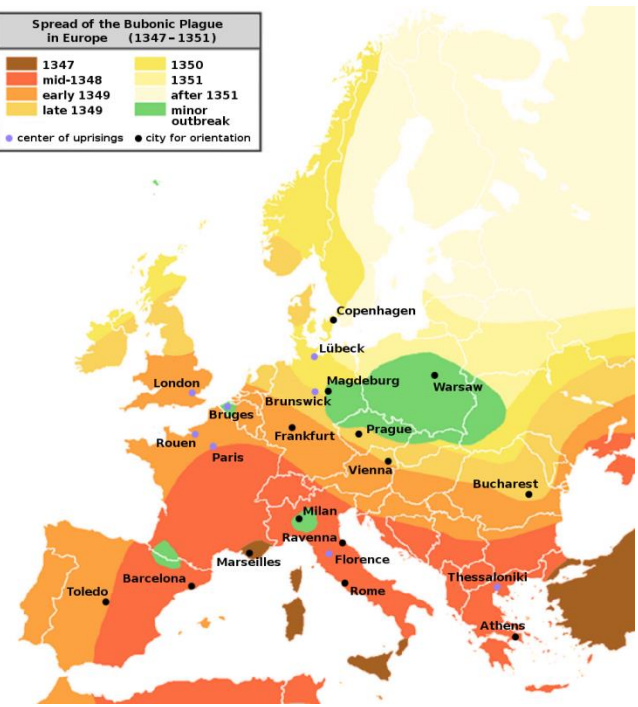
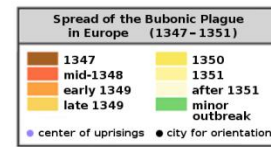
- Prečo by ľudia homeopatiká kupovali, keby nefungovali?

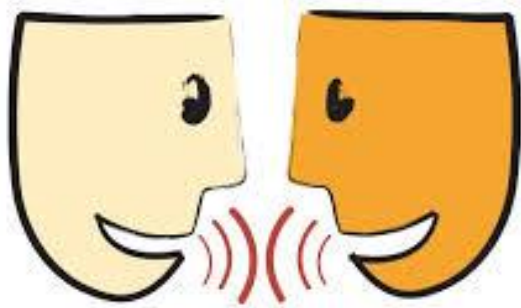
Kvôli placebo-efektu

Prvá stopa:

- Edward Gibbon vo svojej knihe „Úpadok a zánik Rímskej ríše“ (vyšlo 1776-88) racionálne analyzuje šírenie kresťanstva v Rímskej ríši, pričom ho nazýva morom z Júdei
- V skutku je nesporná podobnosť medzi šírením kultúrnych prejavov a nákazlivých chorôb

Dennet: Gregoryovský tvor

- Ľudia si dokážu odovzdávať informáciu aj o tom, čo bezprostredne nezažívajú
- To im umožňuje z generácie na generáciu rozvíjať kultúru
- Vďaka tejto schopnosti dokážu oveľa viac, než majú uložené v génoch, ba dokážu sa svojim génom aj vzopriet'
- ale pozor: vďaka tomuto mechanizmu je možné ich aj klamať

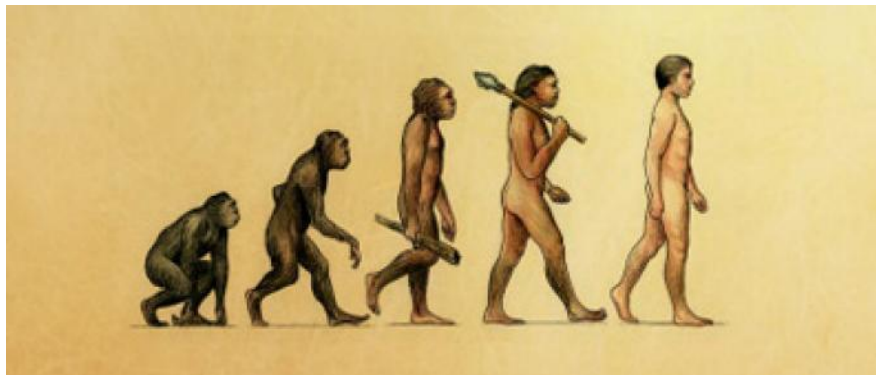
Kde sa táto schopnosť vzala?

- Je výsledkom biologickej evolúcie (darwinizmus)
- Prí veľký mozog ako produkt pohlavného výberu
- Imitácia v savane
- Ako samička pripustí samčeka, ktorý vie vyrábať kamenné nástroje?
- Neoténia, doživotná plasticita
- Baldwinov efekt – Arbibova teória vzniku jazyka

Krátka história darwinizmu

- 1850, Darwin: odchýlky a prirodzený výber
- 1883: Weismann: zárodočná plazma, 1909 de Vries zavedený pojem gén, 1953 Watson a Crick našli jeho fyzickú podstatu (úsek DNA)
- 1964 Hamilton, 1976 Dawkins: Teória sebeckého génu

Univerzálny darwinizmus

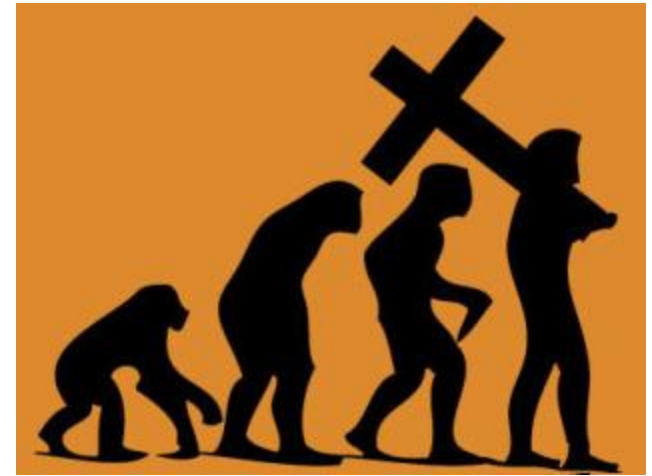
- Replikátor a vehikel
- Dedičnosť s variabilitou
- Selekcia
- → Evolúcia

1976 Dawkins na základe analógie navrhol pojem mém ako element kultúry schopný preniest' sa z mozgu do mozgu

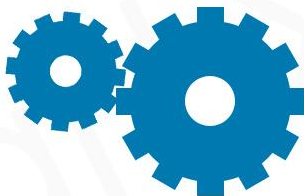
Teória mémov

- Mém
- Len mutácia, nie kríženie
- Memplexy
- Z biologickej evolúcie sú najpodobnejšie vírusy
- Mém získava len malú výhodu z toho, že je pravdivý, tá je na strane jeho nositeľa
- Oveľa ľahšie sa šíria vhodné táraniny
- Memplexy budú pozostávať z pár užitočných mémov a hromady táranín

Zjednodušenia a problémy

- Neuvažujeme slobodnú vôľu, ľudské správanie vidíme príliš automatizovane, pasívne, fatalisticky a priemerujúco
- Nič také ako DNA ku génu, pre mým nie je zatiaľ známe. Môže sa ukázať, že mým nemá diskretnú povahu, alebo má príliš atomický charakter

Správne(?) Odpovede:

- Čo má lekár z toho, že odporúča homeopatiká?

Má radosť zo šírenia mému, hoci je to blud

- Prečo sa lekár, ktorý 20 rokov lieči klasicky, rozhodne zrazu pre homeopatiká?

Do jeho mozgu prenikol nový mém a to zmenilo jeho správanie

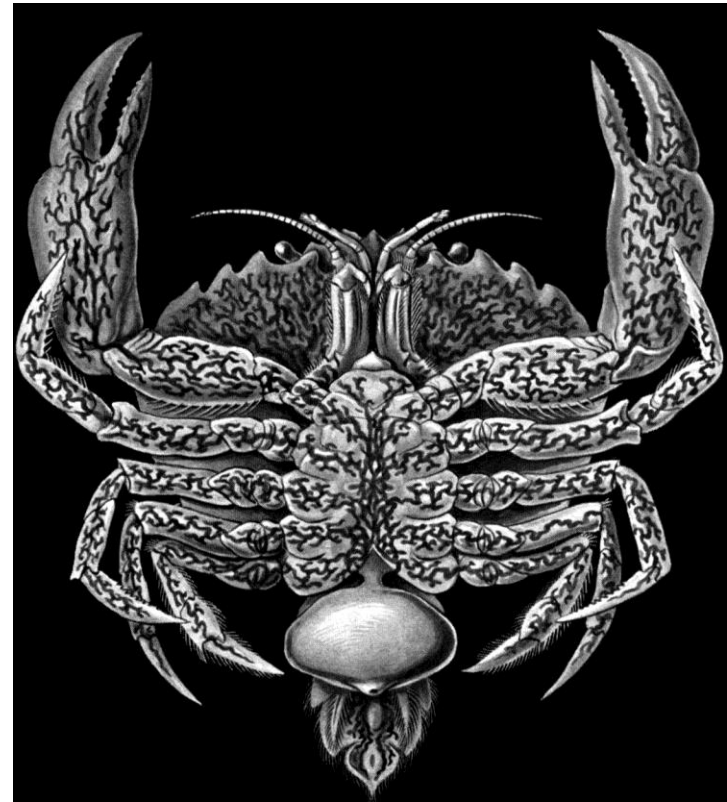
- Prečo by ľudia homeopatiká kupovali, keby nefungovali?

Lebo im povedali, že fungujú a to stačí

Parazitmi napadnutá opica

- Krab – sakulina
- Op – mémy
Op sa stane človekom, keď sa do neho nast'ahuje dostatok mémov (cca v druhom roku života)

Sú niektoré mémy nákazlivejšie ako iné ?

- Áno
- Klebety
- „Orgazmus mi zachránil život“
- Je oveľa ťažšie naštudovať si históriu ako si vymýšľať „slovanské vedy“

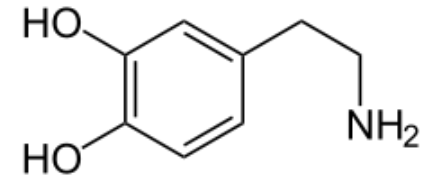

Dr. Susan Blackmore

Photo credit:
SusanBlackmore.com

Nakazia sa niektorí ľudia mémami ľahšie ako iní ?

- Áno, sú skeptikov a veriacich možno testami odlíšiť
- Pravdepodobne to závisí od hladiny dopamínu
- Preto je reklama často kombinovaná s niečím, čo zvyšuje dopamín, napríklad nový model auta s nahou modelkou

S memplexami sa dá bojovať, ale nedá sa nad nimi vyhrať

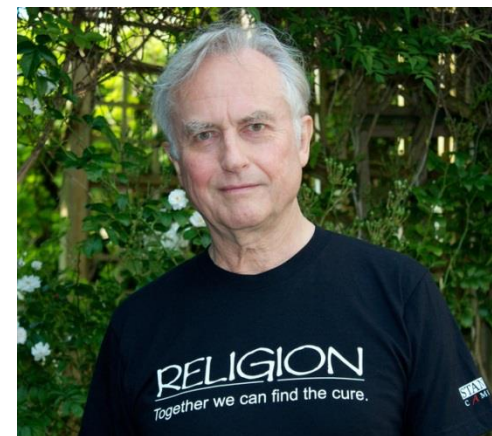
- V najateistickejšej krajine vznikajú najbláznivejšie sekty

(1991 Jan Dietrich Dvorský sa vyhlásil za mesiáša Parsifala Imanuela a založil sektu, ktorej cieľom bolo vytvoriť Tisícročnú ríšu)

Môžeme teóriu mémov nejako využiť?

- Žiaľ, len rovnako amorálne, ako tie najväčšie ľudské zrudy, ktoré intuitívne dobre chápu čo robiť
- Viac nám reálne pomôže znalosť bezškálových sietí
- Môžeme si však uvedomovať toto nebezpečenstvo a nakaziť svoje deti však takým obsahom, ktorý im bude viac na osoh, než iný

Ďakujem za pozornosť !

Andrej Lúčny

Katedra aplikovanej informatiky

FMFI UK Bratislava

andy@microstep-mis.com

www.microstep-mis.com/~andy